

פרשת כי תשא תשפ"א בצלאל

שמות פרק לא

(א) וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) רְאֵה קִרְאֲתִי בְשֵׁם בְּצַלְאֵל בֶּן אוּרִי בֶן חוּר לְמִטָּה יְהוּדָה: (ג) וְאִמְלֵא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחֻמָּה וּבִתְבוּנָה וּבְדַעַת וּבְכָל מְלָאכָה: (ד) לְחֹשֶׁב מְחֻשְׁבֵּת לַעֲשׂוֹת בְּזָהָב וּבַכֶּסֶף וּבַנְּחֹשֶׁת: (ה) וּבַחֲרָשֶׁת אֲבֹן לְמַלְאֲת וּבַחֲרָשֶׁת עֵץ לַעֲשׂוֹת כָּל מְלָאכָה: (ו) וְאֲנִי הִנֵּה נֹתְתִי אֹתוֹ אֶת אֶהֱלִיאֵב בֶּן אַחִיסָמֶךְ לְמִטָּה דָן וּבְלֵב כָּל חֲכָם לֵב נֹתְתִי חֻמָּה וְעָשׂוֹ אֶת כָּל אֲשֶׁר צִוִּיתִךָ: (ז) אֶת אֶהֱל מוֹעֵד וְאֶת הָאָרֶץ לַעֲדַת וְאֶת הַכֹּהֵן אֲשֶׁר עָלָיו וְאֶת כָּל כְּלֵי הָאֱהָל: (ח) וְאֶת הַשְּׁלֶחַן וְאֶת כְּלָיו וְאֶת הַמִּנְרָה הַסְּהָרָה וְאֶת כָּל כְּלֵיהָ וְאֶת מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת: (ט) וְאֶת מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת כָּל כְּלָיו וְאֶת הַכִּיּוֹר וְאֶת כָּנּוֹ: (י) וְאֶת בְּגָדֵי הַשָּׂרָד וְאֶת בְּגָדֵי הַקֹּדֶשׁ לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְאֶת בְּגָדֵי בְנָיו לְכַהֵן: (יא) וְאֶת שְׂמֹן הַמִּשְׁחָה וְאֶת קִטְרֹת הַסַּמִּים לְקֹדֶשׁ כָּל אֲשֶׁר צִוִּיתִךָ יַעֲשׂוּ:

רש"י

(ב) **קראתי בשם** - לעשות מלאכתי, את בצלאל: (ג) **בחכמה** - מה שאדם שומע מאחרים ולמד: **ובתבונה** - מבין דבר מלבדו, מתוך דברים שלמד: **ובדעת** - רוח הקדש: (ד) **לחשוב מחשבת** - אריגת מעשה חושב: (ה) **ובחרשת** - לשון אומנות, כמו (ישעיה מ כ) חרש חכם, ואונקלוס פירש ושנה בפירושו, שחרש אבנים קרוי אומן, וחרש עץ קרוי נגר: **למלאכת** - להושיבה במשבצת שלה במלואה, לעשות המשבצת למדת מושב האבן ועוביה: (ו) **ובלב כל חכם לב וגו'** - ועוד שאר חכמי לב יש בכם, וכל אשר נתתי בו חכמה ועשו את כל אשר צויתוך: (ז) **ואת הארון לעדת** - לצורך לוחות העדות: (ח) **הטהרה** - על שם זהב טהור: (י) **ואת בגדי השרד** - אומר אני לפי פשוטו של מקרא אי אפשר לומר שבבגדי כהונה מדבר, לפי שנאמר אצלם ואת בגדי הקדש לאהרון הכהן ואת בגדי בניו לכהן, אלא אלו בגדי השרד, הם בגדי התכלת והארגמן ותולעת שני, האמורים בפרשת מסעות (במדבר ד יב) ונתנו אל בגד תכלת, (שם יג) ופרשו עליו בגד ארגמן, (שם ח) ופרשו עליהם בגד תולעת שני. ונראין דברי, שנאמר

העמק דבר
(ב) **ראה קראתי בשם**. לפי הפשט משמעות ראה. התבונן על הטובה שאני עושה בזה שלא תהא צריך לחפש אחר הרבה אומנים מכל המלאכה משונים זמ"ז. ועתה הנה קראתי בשם אומן א' שבו יכלול הכל והוא ישגיח על כל מיני אומניות. ומשה אמר לישראל ראו. ובמכילתא פ' בשלח עה"פ ראו כי ה' נתן לכם השבת הזהרו. ונראה דזהו כוונת ראו כאן. תתבוננו על מעשה המשכן שאינו כמו פלטיין של מלך שהוא חול ומי שרוצה לעשות אותו ע"י הכשר ידיעה במלאכה קודם שבא לעשות הרי הוא עושה. אבל לא כן המשכן שהוא קודש ויש בו דבר סגולה. וכמו התורה שלא ניתנה אלא ע"י משה. וכהונה ע"י אהרן. כך המשכן לא הי' אפשר להעשות ע"י שום בע"מ היותר גדול בעולם אלא ע"י בצלאל. ולא משום שהי' תחלה אומן גדול אלא שהקב"ה מלא אותו עתה ידיעה הנצרכת לזה ומזה ראוי להתבונן גדולת וקדושת הבנין. וא"כ ראוי להזהר בו. וזהו כוונת ראו שאמר משה לישראל להלן בפרשה ויקהל:

(שמות לט א) ומן התכלת והארגמן ותולעת השני עשו בגדי שרד לשרת בקדש, ולא הוזכר שש עמהם, ואם בבגדי כהונה מדבר, לא מצינו באחד מהם ארגמן או תולעת שני בלא שש: **בגדי השרד** - יש מפרשים לשון עבודה ושירות, כתרגומו לבושי שמושא, ואין לו דמיון במקרא. ואני אומר, שהוא לשון ארמי, כתרגום של קלעים, ותרגום של מכבר, שהיו ארוגים במחט עשויים נקבים נקבים לצדי"ץ בלעז [רשת]: (יא) **ואת קטרת הסמים לקדש** - לצורך הקטרת ההיכל שהוא קדש:

שמות פרק לו

(א) וְעָשָׂה בְּצַלְאֵל וְאֶהֱלִיאֵב וְכָל אִישׁ חֲכָם לֵב אֲשֶׁר נָתַן ה' חֻמָּה וּתְבוּנָה בְּהִמָּה לְדַעַת לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל מְלָאכַת עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ לְכָל אֲשֶׁר צִוָּה ה': (ב) וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל בְּצַלְאֵל וְאֶל אֶהֱלִיאֵב וְאֶל כָּל אִישׁ חֲכָם לֵב אֲשֶׁר נָתַן ה' חֻמָּה בְּלִבּוֹ כָּל אֲשֶׁר נִשְׂאוּ לְבוֹ לְקַרְבָּה אֶל הַמְּלָאכָה לַעֲשׂוֹת אֹתָהּ: (ג) וַיִּקְחוּ מִלִּפְנֵי מֹשֶׁה אֶת כָּל הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר הֵבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמְלָאכַת עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ לַעֲשׂוֹת אֹתָהּ וְהֵם הֵבִיאוּ אֵלָיו עוֹד נְדָבָה בְּבִקְרָ בְּבִקְרָ: (ד) וַיָּבִיאוּ כָּל הַחֲכָמִים הָעֹשִׂים אֶת כָּל מְלָאכַת הַקֹּדֶשׁ אִישׁ אִישׁ מְמַלְאכְתּוֹ אֲשֶׁר הִמָּה עֹשִׂים: (ה) וַיֹּאמְרוּ אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר מִרְבִּים הָעָם לְהֵבִיא מִדֵּי הָעֲבֹדָה לְמְלָאכָה אֲשֶׁר צִוָּה ה' לַעֲשׂוֹת אֹתָהּ: (ו) וַיֵּצֵאוּ מֹשֶׁה וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בְּמִחְנֵה לְאֹמֵר אִישׁ וְאִשָּׁה אֵל יַעֲשׂוּ עוֹד מְלָאכָה לְתְרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וַיִּפְּלֵא הָעָם מֵהֵבִיא: (ז) וְהַמְּלָאכָה הִיְתָה דָּיִם לְכָל הַמְּלָאכָה לַעֲשׂוֹת אֹתָהּ וְהוֹתֵר:

שמות פרק לח

(כב) וּבְצַלְאֵל בֶּן אוּרִי בֶן חוּר לְמִטָּה יְהוּדָה עָשָׂה אֶת כָּל אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה: (כג) וְאֹתוֹ אֶהֱלִיאֵב בֶּן אַחִיסָמֶךְ לְמִטָּה דָן תָּרַשׁ וְחֹשֶׁב וְרִקְם בְּתַכְלֵת וּבְאַרְגָּמָן וּבְתוֹלַעַת הַשָּׁנִי וּבַשֵּׁשׁ:

במדבר רבה פרשת בהעלותך פרשה טו

[י] ר' לוי בר רבי אומר מנורה טהורה ירדה מן השמים שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה (שמות כה) ועשית מנורת זהב טהור אמר לו כיצד נעשה אותה אמר לו מקשה תיעשה המנורה ואעפ"כ נתקשה משה וירד ושכח מעשיה עלה ואמר רבוני כיצד נעשה אותה אמר לו מקשה תיעשה המנורה ואעפ"כ נתקשה משה וירד ושכח עלה ואמר רבוני שכחתי אותה הראה לו למשה ועוד נתקשה בה אמר לו וראה ועשה עד שנטל מנורה של אש והראה לו עשייתה ואף על פי כן נתקשה על משה אמר לו הקדוש ברוך הוא לך אצל בצלאל והוא יעשה אותה ואמר לבצלאל מיד עשאה התחיל תמה ואמר אני כמה פעמים הראה לי הקדוש ברוך הוא ונתקשיתי לעשותה ואת שלא ראית עשית מדעתך בצלאל בצל אל היית עומד כשהראה לי הקדוש ברוך הוא עשייתה ולפיכך כשחרב ביהמ"ק נגנזה המנורה וזה אחד מחמשה דברים שנגנזו הארון והמנורה והאש ורוח הקדש והכרובים וכשישוב הקדוש ברוך הוא ברחמי ויבנה ביתו והיכלו הוא מחזירן למקומן לשמח את ירושלים שניא (ישעיה לה) יששום מדבר וציה ותגל ערבה (ישעיהו ל"ה) פרוח תפרח ותגל.